

fui; sed quia visum est mihi ad officium meum et fidem quam Christo eiusque Vicario debo, pertinere, ut R^{man} D^{new} V. commonefacerem de iis inconvenientibus et scandalis quae sequi posse video si S^{mas} D. N. per impositionem silentii de qua agimus, hominibus istarum partium occasionem dederit existimandi suam Sanctitatem stare pro Erasmo (quem multa perversa scrispsisse certissimum est) adversus illos quorum opera factum est et quotidie fit ut Lutheranus non sit liberum in his partibus (prout in multis aliis) omnes subvertere et in sententiam sum attrahere. Credat mihi R^{ma} Dominatio V. non esse adeo multos in his partibus qui Lutheranus se libera voce oblicere velint et id rationabiliter possint, ut imponendum sit silentium iis qui ad hoc apti et voluntarii inveniuntur, certissimumque est non posse non improbare multa Erasmi (de intentione eius non loquor, quam spero bonam esse) eos qui synceram fidem ac religionem probant. Quod si ita est, sicuti verissime est, cur queso claudendum est os illis qui ea in Erasmi scriptis damnant, quae ab Ecclesia et a veritate damnari manifestum est; et non potius omnes permittendi (ne dicam provocandi) ut sine respectu personarum veritatem, quam sentiunt, populo annuncient? Aut quae ratio sinat ut falsa et pernitiiosa in aliis damnentur, non damnentur in Erasmo? Animamus hominem ad scribendum contra Lutherum; et iam audio eum contra Oecolampodium de Eucharistia scribere, sed timeo quod longe melius esset eum dehortari ne quicquam ultra scriberet, nisi forte omnia sacra et syncera esse credimus quae vel de confessione, vel de libero arbitrio, vel de esu carnium et potestate seu vi humanarum constitutionum et similibus scrispsisse cernitur. Quod si forte alii aliter de hominis scriptis sentiunt, ego hoc sentio quod dixi, atque hoc sine circuione clarae R^{ma} Dⁿⁱ V. expressi; quae sive haec mea scripta probaverit sive non, queso ut nullus praeter ipsum ea videat, si tamen in his partibus habere desiderat homines qui veritatem syncera et sine fuso ad Sedem Apostolicam referant; quos certe paucissimos invenirent, nisi ea quae tales de aliis scriberent, secreta remanerent. In summa ego in fide probatis et nobilitatis R^{mae} D. V. me huic periculo exposui propter Christum eiusque fidem. Spero quod R^{ma} D. V. fidem hanc meam non faciet irritam. Cui me iterum humiliter commendabo. Leodii XXVII Octobris 1525.

Ambo illi theologi lovanenses polliciti sunt se amplius non nominaturos Erasmus haereticum, dummodo tamen ipse a mordendo et perversa scribendo temperet; meo iudicio amplius ab eis requiri non debet. Si quid aliud est quod vel hac in re, vel in alia S^{mas} D. N. vel R^{ma} D. V. interea dum hic moror a me velit, sum ad omnia, sicut debo, paratus.

Theodoricus Hezius.

Communitas Pragae Baromi Burgio Oratori Sedis Apostolicae.

(Armar. XI. capsa XII. N. 17.)

(29. Octobris 1525.)

Magnifice Nobilissimeque Domine, Domine nobis plurima benevolentia conciliate. Nobilitati Vestrae eminentissime obsequia nostra semper in omnibus paratissima dicimus et significamus. Certiore didicimus argumento virtutis etiam experientia cognovimus Sublimitatem Vestram et Magnificentiam singulari quadam gratia cum propter alia multa, tum vero maxime propter Serenissimi Regis Ludovici Domini, Domini nostri gratiosissimi, arctissima magna quidem et necessaria negotia erga Boemiae Regnum usque adeo adfici, ut omnibus rebus utilibus et honestis in predicto Boemie regno ordinatis Regie que Maiestati Domini nostri gratiosissimi pro futuris gratuletur, non minimam quoque inde concipiatur consolationem ubi nos multa tenet ambiguitas, quin et hodie quoque eadem gratia Nobilitas Vestra erga Civitatem Metropolitanam Pragensem que regni caput et ubi Regiae est Maiestatis Sedes teneatur. Unde et nunc ex eo potissimum quam per Eminentem Vestre diligentem operam fides vera catholicæ, pristina iam apud nos pia certe et sancta gaudet libertate, ingentes agimus Excel lentie Vestre gratias et habemus, ac futurum est ut nacta quandoque gratum faciendo opportunitate pro nostra virili referamus, hinc est ut sedulo cogemus, ac paulo instantius petamus quo Sublimitas Vestra sicut prius ita vel hodie res nostras curare in hiisque nobis auxilio esse velit et dignetur.

Presertim ubi nunc Regie Maiestati Domino nostro gratiosissimo humillime et sincere scribimus istius rei gratia, quam coram Sua Sacra Maiestate nos in aliam partem quam sumus nonnulli hominum interpretantur, ac longe aliter quam ratio veri dictat depingunt. Quippe amicitiam illam quam una cum Illustrissimo Duce et Domino Domino Carolo Principe Ministerbergensi Regni quoque Boemie capitaneo etc. et generoso Domino Domino Leone Burgravio Pragensi, ac ceteris prefatis Regni officialibus habemus adscribentes in pernititem Regni maximumque Regie Maiestatis detrimentum, iacturam quoque irrestaurabilem fore: quod nos libere purum mendacium et meram esse fabulam profiteri et dicere audemus, ut et Regia Maiestas facile colligere poterit ex litteris, quas Sue Sacre Maiestati mittimus Vestre quoque Nobilitati earundem exemplar ydiomate latino profaciore intellectu conscriptum. Ubi saltem id unicum petimus, ut Eminentia Vestra Sacre Regie Maiestati consulere, suamque Regiam Maiestatem ad id inclinare velit et dignetur, quo Sua Sacra Maiestas nobis fidem adhibeat inque nostram sententiam animo eat; ex eo enim cognititia est et habitu Sua Maiestas copiosum fructum tranquilla in Regno Boemie gubernacula, et quod dicitur Satura redibunt tempora. Et si ille celeberrimus Sacrarum Regiarum Maiestatum Domini Ludovici, et Domini Sigismundi Ungarie, Boemie et Polonie etc. Regum Dominorum nostrorum clementissimorum Posoni vel Olomutio (ut auditur) fuerit conventus, ibi coram suis sacratissimis Maiestatis facile ostendemus et efficiemus longe aliter rem habere quam fidei hostes de nobis in Regiam Maiestatem detulerunt, quibus nos perogativam in querendo publici boni Regni Boemie et regie Maiestatis commodo non dabimus nec vel tantillum quippiam de ea concedemus. Ubi autem ad Sublimitatem Vestram per aliquos hostes fidei Christiane et nostros fama de nobis pervenit quam sublimitati Vestre in negotio, quod ad fidem attinet, verba dicemus, postulamus vehementer et subnixe precamur non adhibeat huiusmodi narrationibus Sublimitas Vestra fidem que nihil aliud in se habent quam livorem et certe mellitum sunt virus; nondum enim de hoc negotio per Regiam Maiestatem indicta fuit in Regno Boemie dieta, in qua relationem nostre legationis faceremus. Efficiat ergo celsitudo vestra rogamus apud Regiam Maiestatem nec diutius

iam nos regia Maiestas in animo suspensos tenere et immorari ea re dignetur, sed quam Sua Maiestas quam primum fieri potest dignetur dietam non alibi sed circa suum tribunal in Arce Pragensi indicere, ut in quo loco de fide inceptum est agere in eodem quoque loco de ea concludatur et finiatur. Ibi enim illo tempore res longe aliter habebit quam ad Eminentiam vestram de nobis est delatum, ac tum primum ibidem, id quod de compactatis faciendum promissimus, summo studio perficere quod in nobis est et erit conabimur. Postremo hec sit Sublimitatis vestre apud S. R. M. D. N. G. intercessio atque tale consilium etiam precamur, cum propter multa tum vel maxime ob publice concordie charitatis et amoris dilectionem quod pertinet ad partem incredulorum et erroneorum hominum qui sibi iam nullum prestare possunt consilium neque quorsum divertiri debeant sciunt, ut Sua Sacra Regia Maiestas in proposito quod nostris Oratoribus aperire voluit, immota velutino, persistere, qui ab Sua Maiestate mandatum accepimus velit et dignetur. Nos vero omni studio benevolentia et obsequio omnibus temporibus secundis et adversis Sublimitati Vestre gratitudinis memores respondere erimus paratissimi, Eminentiam Vestram optime felicissimeque valere cupimus et desideramus.

Prage Dominico post Simonis et Jude Apostolorum
Anno Domini Millesimo quingentesimo Vigesimo quinto.

**Magister civium et Senatus
Civitatis Pragensis.**

264.

Episcopus Tridentinus Clementi VII.

Epist. Princ. III. 332.

(10. Nov. 1525.)

Nuper litteris meis conatus sum declarare multis argumentis vestre beatitudini quod optime conduceret quempiam legatum destinari ad dietam imperiale Augste futuram; de illius rei deliberatione quum postea nihil mihi video nunciari, subveritus sum ne ego in mente mea unum conceperim cuius contrarium ipsa verborum pronuntiatio innuere visa sit, siqui-

demi nihil videbam propter quod Vestra Beatitudo contineri posset a mittendo legato, quam si preteriti temporis ratione moveretur; quippe quod forte cogitaret antiquum Germanorum morem obsoletum esse quum antea consuevissent Sedem Apostolicam revereri et quosque suos observare; iam autem contemnere et eos ludibrio habere ut si quis maxima etiam polleat prudenter et graviter, vix tamen sperari possit quod aliquid proficeret queat; ob hoc studui declarare non ideo minus rem denuo esse tentandam ex Apostoli documento quo monet nos ut iugiter instemus, increpemus, operemur et in omni bono opere invigilemus; sed vereor, B^{ea} P^r ne fieri possit (preter tamem propositum et opinionem meam) quod aliquis arbitretur me taxare voluisse consilia et actiones aliquorum qui antehac legatum egerunt in Germania, quasi minus prudenter res istas tractare sciverint, quum tamen nemini sit obscurum et mihi maxime, horum magna ex parte incio, precipue de ultimo R^{mo} legato suo, quam diligenter, quam placide quam indefesse et circumspectissime omnia per ipsum tractata fuerint, ut quantum ad ipsum attinet, nihil fuerit quod magis desiderari potuisset; neque ego adeo inhumanus et impius essem qui de tantis viris obloqui auderem, precipue quod id sit a meis moribus alienum et male quis obloqui possit ubi nihil vitio tribui potest. Non fuit iste animus nec intentio mea prorsus; nempe hec quia inscitiam Germanorum taxare volui qui quos venerari et observare deberent, eos iam minus honeste suscipiunt et longe alter tractant quam se ipsos deceret, ut potius contemni et ludibrio esse videantur quam quod observentur et ipsorum consilii et doctrine sane erundem adherendum esse putent; ob hoc enim quum missi sui apud Germanos hoc iniquo tempore in aliqua reputatione non habentur, in qua nec vestra Beatitudo si interesset (ut vereor) haberetur, subdubitabam, ne ilhinc consilium iniret legati amplius non destinandi, propter quod solum illud verbum protuli, non etiam quod dignitati cuiuspianam detrahere voluerim, ubi magis commendari merentur quam incusari. Quare Vre. B. supplicandum putavi ut verbum meum eodem sensu accipiat expositioni et interpretationi mee conformi, non etiam illo qui menti mee penitus adversetur, alioquin fieret quod ego de hinc manum continerem a litteris scribendis, si altera verba proferenda esse intelligerentur quam ego illa proferre voluissim; sed et

quomodocumque accipientur verba mea, mihi satis esse putabo quod recte sentiam de V. B^{ea} illiusque regis dominis Cardinalibus, pro qua et ipsis omni tempore non cessabo ubicumque fvero officii mei debitum impendere, quos maxime curaturus sum apud seruum principem ad quem brevi me profici oportet litteris ut frequentibus ita vehementibus sue serenitatis interpellatus. . Ex Tridento die X. Nov. MDXXV.

265.

Rorarius Sadoleto.

(Varior. ad Clem. II. 61.)

(16. Novembris 1525.)

Scrisse già più giorni a V. S. R^{ma} de quanto pertenea a la futura dieta imperial, né perho finora è alcuna certeza che li habiano a venir Principi Electori personalmente, anchor che alchuni de lorro habia già più giorni conducto lozamenti voriano volentieri che la fusse in una altra terra transferita; pur a la fine non mancaran de mandar li oratori, nel qual caso non si pol expectar altro che habiano a tractar et concluder secundo la maligna voluntà de le terre franche, et se Cesar con el venir in Germania non li remedia, se pol expectar una magior ruina de quella fin hora è sta iudicato.

Li Norimbergensi hano facto uno edicto de directo contra imperial, cioè che nuno presumi de vender libri quali siano contra de Luther.

El Principe partiva de qui per Augusta apresso dimane et de li secondo succederap le cosse ne dara aviso a V.S. R^{ma}. . . .
Tubingae die XVI. Novembris 1525.

266.

Archiepiscopus Moguntiae Clementi VII.

(Epist. princ. III. folg. 352.)

(12. Dec. 1525.)

Etsi nihil sit quod timere debeat mens sibi conscientia recti, admodum tamen be^s va^s littere proxime in forma brevis ad me date me consolate sunt, cum quod ex eisdem intellexerim

me pro mea innocentia a maledicorum morsibus apud ^{vam b^{em}} mea excusatione iam satis defensum, tum quod B^{ma} Paternitas vestra pro sua clemencia et totius Germanie et mee saluti et dignitati si quid ab ea fieri oporteat se non defuturum pollicetur. Est siquidem modo ecclesiasticarum rerum passim per Germaniam is status ut B^{me} P. vestro consilio auxilio et auctoritate maxime indigeat. Unde B^{mam} p^m vestram pro filiali subiectione ea celare non possum que eandem scire plurimum refert. Nempe in Diocesibus meis sunt quidem, scilicet princeps Wolfgangus de Anhalt et duos comites de Mansfeld Gebhardus et Albertus fratres, qui virginum monasteria nuper a sacrilegis et seditionis rusticis ferro et igne vastata cum bonis et attinencis omnibus occupant et vi detinent, potencia quamplurium Germanie principum et comitum non aspernande potentie et auctoritatis suffulti, qui lutherane Secte publice favent illamque amplectuntur, palamque asserunt monasticam vitam esse blasphemiam et contra honorem Dei, contra fidem, necnon contra proximi charitatem institutam. Et est siquidem illorum qui super ea re conspirarunt tanta potencia ut nec a me nec ab alio quantumvis magno principe solo facile illis resisti poterit, nisi Caes. ipsa Maiestas V. B^{is} innixa consilio illis rebus manum et quidem fortem apponat. Ego enim cum eisdem comitibus de Mansfeld vasallis et subditis meis pro debito personalis officii mei diligentissime egi, persuasi, monui, petivi, tandem etiam communiciatus sum et nullum lapidem non movi; nihil tamen promovi, nam ipsi in contumacia sua perseverant, asseruntque plus Deo quam hominibus obediendum esse. Et quotiens cum eis super ea re tractandum est princeps elector Dux Saxonicus Philippus Landgravius Hassie et multi ali eadem labore infecti oratores et legatos suos illis adiungunt, quorum consiliis ipsi Comites omnia agunt. Porro predicti principes et comites Missas et preterea omnes ecclesie ritus et ceremonias per terras eorum penitus abrogant, omnem Ecclesie ordinationem blasphemiam esse dicunt, et interea proh scelus! pauperculae Deo dicate Virgines a monasteriis suis fugate simulque rebus suis patrimonialibus quas monasteriis attulerunt orbate, miserabiliter passim vagantur, nec certam habent sedem ubi morantur, non sine magno periculo sue pudicitie, et honoris; nec minus ecclesiarum omnium rebus periculum subest quas eodem pretextu ipsi seculares principes

et comites vi afferre et occupare indubie tentabunt, nisi V^{ra} B^{me} P. oportuniis remediis hiis malis quam celerius occurrat et diligentius apud Ces. ipsam M^{tem} catholice et apostolice Ecclesie advocationem agat, ut sua Caes. Ma^{as} vestre Beatitudinis auxilio et consilio fretus hanc hereticorum pertinaciam manu forti comprimat, honorem Dei et Ca^{eo} fidei statum defendat, publicamque pacem, tranquillitatem tueatur; nam absque eo neque innocentia ipsa in reprobos tuta erit. Quare V^{am} B^{em} ut summum et vere Pontificem orthodoxe fidei curatorem et Sⁱ Petri successorem pro eius in christianam religionem amore et pietate et animarum omnium salute; humiline oro ne diutius hiis turbulentissimis rebus manum apponere, illisque paterne mederi differat, cum nec alio aut via aut modo post Deum, quam per Cesaris auctoritatem fieri posse mihi plane persuadeo; nam pertinaces ipsi nullas monitiones audiunt, excommunicationes rident et omne consilium ab eorum opinione diversum plane aspernantur. Sed hoc forsan longius quam satius ago, non enim satis explicare possum quantum periculi animabus miselli populi simulque omnibus Ecclesie ordinibus immineat, unde V^{am} B^{em} hec boni consulat etiam atque etiam oro.

Prtereab ab iis qui in urbe mea negotia agunt accipio nec dum a V^a B^e ne impetrasse ut iuxta priorum Pontificum indulta, pro conditione status mei gratiore concessa super collatione omnium beneficiorum sub ecclesiarum mearum dicti strictu vacantium V. B^{ma} P. confirmare voluerit (Rogat ne „in re tam modica difficulte se praebat“).

Dat. in oppido meo Halli die XII. Dec. MDXXV.

Albertus Card. Moguntinus.

Appendix.

De natalibus Clementis VII.

(Arm. VIII. caps. 2 N. 1.)

(20. Sept. 1513.)

Leo Episcopus Servus Servorum Dei ad futuram
rei memoriam.

Ad Romanum Pontificem in primis pertinet non solum Salvatoris Domini nostri Iesu Christi singulas actiones que ad nostram sunt instructionem, verum etiam eius verba que non absque profundi sensus mysterio protulit, quique dixit; Ego sum lux mundi, que pulsis ignorantie tenebris, veritate previa, per rectam iustitie semitam cuncta ducit, imitari; quocirca nos eiusdem Salvatoris nostri, licet immeriti, vices gerentes in terris, ac in sede iusticie divina dispositione locati, ex debito pastoralis officii, ut quorūcumque personarum status et conditio prout decet equo libramine pensentur et unicuique suum tribuatur ius, curare tenemur et, comperta veritate, declarationis oraculo clara et plena facere, ut exinde erronea opinione et contraria fama sublati, omnis dubitetatis fomes removetur. Cum nuper fide dignorum relatione percepimus quod dilectus filius Julius Electus Florentinus, quem hactenus de quondam Julianu de Medicis Cive Florentino, secundum carnem Patruo nostro et Floreta Antonii Muliere Florentina tunc in humanis agentibus, genitus, defectum natalium pati reputatus, secumque tamquam defectum huiusmodi patiente, in provisionibus beneficiorum sibi factis per predecessores nostros et per nos, cum nuper de persona sua ecclesie florentine tunc certo modo vacanti pro-vidissemus, ipsumque illi preficissemus in Archiepiscopum et Pastorem ut illi preesse posset dispensatum fuit, quod in veritate ex legitimo matrimonio inter eosdem Julianum et Floretam per verba legitimate de presenti contracto et carnali copula consumato procreatus erat ac quod aliqui ex testibus qui

tunc quando matrimonium huiusmodi inter eos contractum fuit presentes fuerant adhuc vivebant. Nos ne erronea huiusmodi et vaga fama veritati noceat, in Consistorio nostro secreto Francisco sanctorum Joannis et Pauli et Leonardo sancte Suanne tt. presbyteris Cardinalibus dilectis filiis nostris, ut super causa et negocio legitimatis ac illegitimatis ac natalium Julii Electi huiusmodi etiam eo vel alio pro eo non instantे, vocatis sua in premissis interesse putantibus, ex officio inquirerent et cognoscerent veritatem, ipsis invicem, unum ex eis aut alium vel alios prout eis videretur subdelegandi ad procedendum in premissis, etiam feris de mense Septembribus per Nos indictis, non obstantibus, facultatem, tribuendo, ac postmodum quicquid super huiusmodi legitimite vel illegitimite inveniretur, in eodem Consistorio referendi, vive vocis oraculo ut in similibus fieri consuevit commissimus, ac etiam super hoc commissionem manu nostra signatam per duos ex nostris Cursoribus presentari mandavimus ac fecimus, ipsique Cardinales commissionis huiusmodi vigore seipso ad invicem et dilectos filios Johannem Paschalis et Gentilem de Carlenis clericos, eorum Auditores, ad in huiusmodi inquisitionis causa procedendum, et quicquid per eos in eadem inventum foret eis referendum subdelegarunt, ac dilectus filius Magister Angelus de Cesis Aulae nostre Consistorialis Advocatus, asserens se eiusdem Juli Electi intimum et precipuum amicum ac sua interesse, ne quis indebitē vel iniuste diffamaretur, tanquam talis ac alias ut unus de populo coram prefatis Cardinalibus comparrens processum in huiusmodi causa per Edictum publicum in Alma Urbe nostra et Valvis Cancellarie Apostolice ac Acie Campiflori affigendam contra omnes et singulos sua in premissis communiter vel divisim interesse putantes si qui forent instituendum et continuandum ac citationem per edictum contra sua interesse putantes in Valvis et Acie predictis affigendam contra ipsos sua interesse putantes ad dicendum et excipendum quicquid verbo vel in scriptis contra ipsam prefatis Cardinalibus ut preferetur factam et presentatam commissionem dicere sive excipere vellent ad certum peremptorium tunc expressum competentem terminum decerni obtinuit. Ac postmodum in eodem termino coram prefatis Francisco Cardinali Commissario ac Johanne et Gentle Auditoribus ut preferetur subdelegatis comparens Edictum citationis huiusmodi

in Valvis et Acie predictis per unum ex dictis Cursoribus debite affixum et legitime executioni publice demandatum iudicialiter reproduxit, ac citatorum inibi contentorum non comparentium nec aliquid contra ipsam commissionem dicere seu excipere curantium, contumaciam accusavit, ipsoisque contumaces per ipsos Franciscum Cardinalem ac Johannem et Gentilem Auditores reputari fecit, ac etiam obtinuit, necnon postmodum coram ipsis nonnullis Articulis super natalibus et legitimitate predictis obtulit, et aliud citationis Edictum contra ipsos interesse putantes similiter affigendum et exequendum ab eisdem Cardinalibus ad dicendum et excipendum quicquid similiter contra ipsos articulos dicere sive excipere vellent, ac ad videndum et audiendum ipsos articulos ad probandum admitti, et Testes super illis ac tota causa huiusmodi, iurare et ad iurandum admitti ad certam diem iuridicam tunc expressam, terminum quidem etiam peremptorium competentem, ac ad dandum interrogatoria si qua dicti citati pro ipsis Testibus interrogandis dare vellent per totam illam et sequentem dies, more solito decerni fecit, ac eadem die adveniente Edictum posterioris citationis huiusmodi in valvis et Acie predictis per unum ex dictis Cursoribus similiter affixum et executioni demandatum in illius termino predicto coram ipsis Francisco Cardinali ac Johannem et Gentile Auditoribus etiam reproduxit, et citatorum predictorum non comparentium nec aliquid contra ipsos Cardinales dicere vel excipere curantium per ipsum Angelum contumaciam accusata, ipsoisque contumacibus reputatis, per ipsos Franciscum Cardinalem ac Johannem et Gentilem Auditores dictos Articulos ad probandum admitti petiti et obtinuit, ac coram eis nonnullos Testes fide dignos super ipsis articulis et tota causa inquisitiones huiusmodi induxit, et per Franciscum Cardinalem tam suo quam Leonardi Cardinalis et College nominibus, ac Johannem et Gentilem Auditores prefatos etiam recipi et admitti ad iurandum prout iurarunt tactis per eos et eorum quemlibet ob hoc Scripturis sacrosanctis ad sancta Dei evangelia de dicendo puram meram et sinceram, quam super hinc scirent veritatem, amore favore ira et invidia penitus postpositis. Et successive, ne ab aliquibus tempore procedente de fide et legalitate dictorum Testium aliquid possit hesitari prefatus Angelus certos alios Articulos legalitatis ipsorum Testium comprobatorios coram prefatis Francisco

Cardinali ac Johanne et Gentile Auditoribus apud acta cause inquisitionis huiusmodi exhibuit, et deinde alio simili citationis edicto similiter ad dicendum et excipendum contra illis et videndum eos admitti ac iurare Testes tam super illis quam tota causa huiusmodi ab ipsis Cardinalibus decreto et emanato, ac pari modo publice affixo et debite executioni demandato ac ipsis Testibus sicut prefertur iam inductis et juratis, et conspectui eorundem Francisci et Leonardi Cardinalium presentatis et per eos super dictis articulis et contentis in eis, prius ac deinde per ipsos Johannem et Gentilem Auditores etiam secreto et sigillatim examinatis, eorumque dictis et depositis in scriptis fideliter reductis, ipsoisque posterioris citationis edicto, coram ipsis Francisco Cardinale ac Johannem et Gentile Auditoribus in illius termino reproducto et citatis in eo contentis per ipsos Franciscum Cardinalem ac Johannem et Gentile Auditores contumacibus reputatis, dictos posterioris articulos similiter ad probandum admitti et nonnullos alios Testes super ipsis posterioribus articulis et tota causa huiusmodi similiter induxit, et ad iurandum recipi obtinuit, prout similiter iurarunt, et termino ad dandum interrogatoria pro illorum examine competenti prius lapso, examinati fuerunt dictis et depositionibus eorum in scriptis pariter redactis. Et tandem ipsi Franciscus et Leonardus Cardinales actis super premissis factis et in eis contentis per eos visis ac diligenter inspectis, ac omnibus et singulis que in causa ipsa, acta et actitate fuerunt diligenter et accurate per eos etiam examinatis in Consistorio prefato premissa omnia et singula etiam Testium depositiones coram nobis et aliis venerabilibus fratribus nostris sancte Romane Ecclesie Cardinalibus nobiscum inibi consistorialiter sedentibus, magna cum maturitate retulerunt exposuerunt et narrarunt. Nos visi citatione ad audiendum sententiam nostram ad hanc diem facta ac relatione huiusmodi audita et intellecta, ac illis et aliis que ex processu et depositionibus Testium huiusmodi resultabant, simili maturitate pensatis et libratis ac ex illis clare comperto quod Julianus et Floreta parentes dicti Juli Electi, fuerunt, dum viverent legitimi Coniuges, et matrimonium inter se per verba legitime de presenti contraxerant, quodque dictus Julius Electus iure dictante, eorum filius naturalis et legitimus existit, quodque propterea nullum natalium defectum passus fuit, nec patitur, de dictorum Cardinalium

Consilio, et unanimi consensu illorum, nemine discrepante, processum in premissis habitum primitus et ante omnia approbantes et confirmantes ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus siqui forsam intervenirent in premissis dictique processus solemnitates forsitan minus rite servatas, aut etiam in totum omissas apostolica auctoritate ac de apostolice potestatis plenitudo supplentes, in dicto Consistorio pro Tribunalis sedentes talem in negocio et causa huiusmodi sententiam damus in hiis scriptis et proferimus in hunc qui sequitur modum: Supremi eterne Tribunali Judex, cuius divina disponente clementia vices in terris gerimus nos verbo et exemplo docuit in rebus omnibus presertim gravibus neque fama decipi neque alias gestorum vestrorum defensioni nimium inviti, dicente domino, descendam et videbo utrum clamor qui ad me peruenit, opere compleverint, et eodem iubente, servum coram se rationem reddere vilificationis; Nos igitur gesta vestra corrigere et ad veritatem semitam reducere iuxta Apostoli Nicolaique predecessoris nostri sententiam, ut par est, volentes, quamquam usque in hec tempora fama suadente pro comperto haberemus, dilectum filium Julium Electum Florentinum natalium pati defectum ideoque cum eo in promotione ad ecclesiam florentinam predictam de Venerabilibus fratum nostrorum sancte Romane Ecclesiae Cardinalium consilio dispensaverimus prout alias super eodem defectu a pluribus predecessoribus nostris dispensatum fuisse comperimus; quoniam tamen nonnulli antiquiores etiam sanguine coniuncti, ut in rebus gravibus fieri solet, rem alter se habere arbitrabantur, et nobis retulerunt; nos de premissis certam notitiam non habentes, stimulis conscientie agitati, veritatem rei seriosius inquire cupientes ne illegitimum pro legitimo et legitimum pro illegitimo haberemus, dilectis filiis Francisco sanctorum Johannis et Pauli et Leonardo sancte Susanne tt. presbiteris Cardinalibus dedimus in mandatis ut super premissis se diligentius informarent, etiam quorum interesset citatis; ex quorum post plurimum Testium examen per eos diligenter factum in Consistorio nostro secreto relationibus dilectum filium Julium Electum prefatum legitimus esse atque ex legitimo matrimonio natum fuisse reperimus. Veritate itaque manifestata cum iuxta Canonicas Sanctiones, cedat opinio veritati, Omnipotentis Dei eiusque Individue Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti nomine

invocato, per hanc nostram diffinitivam sententiam, quam ex nostro officio ad nullius partis instantiam et de plenitudine potestatis quoad validitatem processus et sententie huiusmodi procedentes, de eorumdem fratrum nostrorum consilio et assensu, in hiis scriptis ferimus pronuntiamus decernimus et declaramus in causa et causis de et super natalibus dilecti filii Julii Electi prefati, rebusque aliis in actis cause huiusmodi latius deductis prefatum Julium Electum legitimum et ex legitimo matrimonio natum fuisse et esse, eumque pro legitimo et ex legitimo matrimonio procreatrum in omnibus et per omnia pleno iure, vere et non ficte, prout in litteris super huiusmodi nostra sententia conficiendis plenijs exprimetur, haberi et reputari teneri et tractari debuisse et deberi ac decetere perpetuis futuris temporibus habendum reputandum tenendum et tractandum fore, fama dispensationibusque predictis ceterisque in contrarium facientibus, prout revera non obstant, non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrae approbationis confirmationis supplicationis pronuntiationis prolationis declarationis decreti infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumperit indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Rome apud sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominice Millesimo quingentesimo tertiodicimo, duodecimo Kal. Octobris Pontificatus nostri Anno Primo

† Ego Leo X^{mas} ecclesie catholice eps. subscripsi

L. S.

- † Ego T. presb. Card^{is} Strigoniensis tt. S. Martini in Montibus manu pp^{ri}a subscripsi.
- † Ego f. tt. St^{or} Jo. et pau. presb. Card^{is} surrentin. manu pp^{ri}a.
- † Ego N. tt. S. Prisce presb. Card^{is} de Flisco ss. manu pp^{ri}a.
- † Ego Hadrianus tt. S. Chrysogoni presb. Card^{is} Bathonien. manu pp^{ri}a SS.
- † Ego R. presb. Card^{is} tt. S. Anastasie Nannetten. subscripsi manu pp^{ri}a.
- † Ego L. presb. Card^{is} tt. Susanne.
- † Ego C. presb. Card^{is} tt. S. Cicilie de Finario subscripsi.
- † Ego Chri. Eboracen. tt. S. Prax. presb. Card^{is} subscrispi.
- † Ego A. tt. S. Vitalis presb. Card. SS.

- † Ego P. tt. S. Eusebii presb. Card^{ilis} SS.
 † Ego B. tt S. Sabine presb. Card^{ilis} de Saulis SS.
 † Ego R. Fps. Ostien. Card^{ilis} S. Georgii Camer. SS.
 † Ego B. Eps. Subinen. Card^{ilis} S. † sub.
 † Ego Ja. Eps. Alban. Card^{ilis} Arborum.
 † Ego f. epus Tiburtin. Card^{ilis} vult.
 † Ego M. Eps prenestinus Card^{ilis} Senen. s.
 † Ego F. Diacon Card^{ilis} sancti Angeli de Sancto Severino SS.
 † Ego hip. Diac. Card^{ilis} Estensis SS.
 † Ego A. s. Eustachii Diaconus Card^{ilis} de Farnesio SS.
 † Ego L. Sancte Marie in cosmedin dioc. Card^{ilis} de Aragonia SS.
 † Ego M. sancte marie in via lata Diac Card^{ilis} Cornelius SS.
 † Ego Al. sancti Theodori Diac. Card^{ilis} Petruscius SS.

P. Bombus.

Index Chronologicus monumentorum.

1520.

1 Leo X. Friderico Saxoniae.	8. Julii 1520	pag.	1
2 Salvusconductus datus Aleandro	20. Julii	4	
3 Leo X Hieronymo Aleandro	7. Augusti	4	
4 Instructio pro Domino Aleandro		8	
5 Julius de Medicis Vicecancellarius Aleandro	3. Dec.	10	
6 Protestatio Universitatis Vienensis	10. Dec.	11	

1521.

7 Responsio Caroli V. (Februar 1521)		pag.	16
8 Leo X. Nuntius in Germania	3. Januar.	17	
9 Vicecancellarius Aleandro	7. Januar.	22	
10 Card. S. Quatuor Aleandro	15. Januar.	22	
11 Aleander Vicecancellario	12. (?) Januar.	23	
12 Aleander Vicecancellario	14. Januar.	27	
13 Leo X. Carolo V. 18. Januar.		34	
14 Aleander Vicecancellario	19. Januar.	38	
15 Cuiusdam epistola de rebus germanicis	22. Januar.	41	
16 Vicecancellarius Aleandro	28. Januar.	44	
17 Id. Eid. 1. Februarii		44	
18 Id. Eid. 6. Februarii		46	
19 Aleander Vicecancellario	6. Februarii	47	
20 Cuiusdam epistola de reb. german. 7. Februarii		50	
21 Aleander Vicecancellario	12. Februarii	54	
22 Id. Eid. 14. Februarii		56	
23 Aleander Joanna Eckin	16. Februarii	57	
24 Aleander Vicecancellario	18. Februarii	61	
25 Vicecancellario Aleander	22. Februarii	62	
26 Leo X. Carolo V. 25. Februarii		65	
27 Leo X. principibus germanicis	25. Februarii	66	
28 Vicecancellarius Aleandro	26. Februarii	67	
29 Id. Eid. 27. Februari		68	
30 Oratio Aleandri ad Ducem Saxonie		69	
31 Aleander Vicecancellario	27. Februarii	71	
32 Id. Eid. 28. Februarii		77	
33 Vicecancellarius Aleandro	3. Martii	82	
34 Notula mitienda ad Nunios		85	
35 Informationes dandae rev. Episcopo Tergestino etc.		87	
36 Aleander Vicecancellario	1(?) Martii	97	
37 Id. Eid. 4(?) Martii		105	
38 Vicecancellarius Aleandro	8 Martii	107	
39 Leo X Carolo V.		108	